

N:o 7/1936.

LAGUTSKOTTETS betänkande N:o 7/1936 med anledning av landstingsmannen Paulsons motion (N:o 4/1936) med förslag till antagande av lag om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland.

Förenämnda motion, varöfver landstinget inbegärt lagutskottets betänkande, har lagutskottet tagit under öfvervägande och får för landstinget fördsammast föreslå följande:

Utskottet har icke kunnat uppnå enighet därom, huruvida landstinget nu bör skrida till lagstiftning i förslaget avseende eller tillsvidare lämna all lagstiftning beroende, till dess §§ 3 och 5 i garantilagen erhållit den ändrade lydelse, som landstinget tidigare i tre särskilda motioner föreslagit. En minoritet inom utskottet har ansett, att landstinget, ifall landstinget antager^{en} lösningslag, baserad på § 5 i garantilagen, sådant lagrummet nu lyder, därmed betagit sig möjligheten att framdeles underställa nationernas förbunds råd frågan om nämnda paragrafers rätta förstånd och innebörd. Denna minoritet, bestående av två medlemmar, har ansett, att landstinget först bör hävda sin uppfattning i frågan om dessa paragrafer genom hänvändelse till förbundsrådet, innan lösningslag bör antagas. Majoriteten inom utskottet åter anser, att landskapet icke kommer i sämre läge genom antagande av en lösningslag, som grundar sig på ordalydelsen av den av landstinget tidigare godkända garantilagen, att antagandet av en sådan lag icke hindrar landskapet att i ett senare skede, om den av landskapet hävdade tolkningen av lagrummen icke vid lagskipningen godkännes, vända sig till förbundsrådet, samt att lagen komme att möjliggöra för landskapet att åtminstone i normala fall tillvarataga sina intressen. Då härtill kommer, att landstinget i budgeten för innevarande år upptagit anslag för utövande av § 5 av garantilagen förutsatt lösningsrätt och att paragrafen ifråga förutsätter närmare bestämmelser i lag såväl om sättet för lösningsrättens utövande som om företrädesrätt till lösning, har utskottets majoritet ansett, att landstinget nu bör skrida till lagstiftning i förslaget avseende.

Motionsförslaget öfverensstämmer till alla delar med den lag, som av riksdagen tidigare antagits och förelagts landstinget till godkännande,

men som landstinget av kända orsaker icke kunnat oförändrad antaga. E. mellertid tarvar förslaget särskilda ändringar, beroende dels på att detsamma innehåller ett stadgande, som alls icke förutsättes i garantilagen, dels även på den senare i riket antagna lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång.

Med avseende å de skilda paragraferna får utskottet framhålla följande:

§ 1. Enligt förslaget skall lösningsrätt icke äga rum, om köpare av inlösen underkastad fastighet överenskommer om fastighetens förnyttande åt någon, som i landskapet har laga bo och hemvist. Denna beskänking av lösningsrätten förutsättes icke i garantilagens § 5. Då lagen enligt utskottets uppfattning bör följa garantilagen och i grundväsentligt avseende innehålla varken mera eller mindre än sagda lag, bör stadgandet utgå ur förslaget. Visserligen kommer det ju i praktiken att gestalta sig sålunda, att lösningsberättigad i fall av sådan försäljning icke kommer att göra bruk av sin lösningsrätt, men genom meranämnda möjlighet att undandraga sig lösningsförfarande kan köpare beredas en i garantilagen icke förutsatt möjlighet^{att} genom skenavtal kringgå lagen. Mot den av utskottet föreslagna uteslutningen kunna inga som helst på garantilagen grundade invändningar göras.

§ 2, 1. Enligt lagen om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång, given den 28 februari 1930, erfordras numera för lagfart å fastighet icke tre uppbud. Uttrycket "första uppbudet" är därför oegentligt och bör utbytas mot ordet "lagfart". Stadgandet att anmälan om lösningsrätt bör göras inom en månad efter "första uppbudet" är även i anseende till den ändrade lagstiftningen oändamålsenligt. Det kunde måhända försvaras, då fastighet "offentligen uppbjöds inför öppna dörrar", men då § 15 i förenämnda lag stadgar, att lagfarten skall givas publicitet genom förteckning, som på åtgärd av rätten, i stad inom åtta dagar efter varje månads utgång och på landet inom trettio dagar efter tingets slut, skall anslås i vederhörande kommuns anslagstavla, synes tiden, inom vilken lösningsrätt skall göras gällande, böra räknas från anslagsdagen.

§ 2, 2. Utskottet har företagit sådan uteslutning, som betingas av uteslutningen under § 1 mom. 1.

I öfrigt har utskottet icke funnit skäl till sakliga ändringar. De tillägg, som landstinget tidigare ansett nödiga, vill utskottet ej heller föreslå, ehuru de enligt utskottets förmenande fortfarande vore behöfliga i avseende å komplettering av innehållet av § 5 i garantilagen för att understryka lagrummets rätta innebörd. Detta av orsak att landstingets framställning på grund av dessa tillägg upprepade gånger avslagits. Utgående ifrån att § 5 i garantilagen vid lagsättningen skall givas den innebörd, som landstinget avser, får utskottet därför för landstinget vördsammast föreslå

att landstinget ville för sin del antaga samt såsom motion till Finlands Riksdag avlåta nedanstående förslag till

L a g

om utövande av lösningsrätt vid försäljning av fastighet i landskapet Åland.

I enlighet med Riksdagens beslut, tillkommet i den ordning 67 § i riksdagsordningen föreskriver, stadgas härmed som följer:

§ 1.

Har fastighet, belägen inom landskapet Åland, försålts till någon, som icke har laga bo och hemvist inom landskapet, och vilja flera med stöd av § 5 i lagen angående särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning lösa fastigheten, tillkommer landskapet, kommun, inom vilken fastigheten är belägen, och enskild, som här har laga bo och hemvist, företrädesrätt till lösning i nu nämnd ordning. Mellan två eller flere enskilda avgör letten. Landskapets rätt utövas av landskapsnämnden.

§ 2.

Den, som önskar lösa fastighet, varom i 1 § är fråga, anmäla därom hos landshövdingen inom trettio dagar efter det i 15 § av lagen den 28 februari 1930 om lagfart och tiden för klander av fastighetsfång förutsatt tillkännagivande om lagfarten i vederbörande kommuns anslagstavla anslagits.

Har beträffande fastighet bestämts, att den är lösen underkastad, bestämme landshövdingen enligt 1 § vem lösningsrätten skall tillkomma.

Då löstning i dylikt fall blir nödig, verkställes den av landshövdingen i lantrådets närvaro.

§ 3.

Ernås icke överenskommelse om lösens belopp, överlämme den till lösning berättigade eller fastighetens ägare frågan till underrätts avgörande. Motparten skall genom stämning beredas tillfälle att bli hörd i saken.

Kostnaderna för sakens behandling vid domstol skola bestridas av den, som vill lösa, därest ej domstolen finner, att ägarens skäligen bort åtnöjas med den erbjudna lösen och att han förty bör vidkännas kostnaderna eller någon del av dem.

§ 4.

Då landsfastighet löses, skall den avträdas den 14 mars, som inträffar närmast efter tre månader från det lösens belopp bestämts. Stadsfastighet skall avträdas den fardag, som inträffar närmast efter två månader från det lösens belopp bestämts. Överenskomma sakägarena om annan överlåtelsedag, lände det till efterrättelse. Lösen skall vid förlust av lösningsrätten erläggas senast den dag avträdandet bör äga rum.

Där ej annorlunda överenskommits, tillkommer den som avträder fastigheten, ersättning av säljaren för vad han utöver lösens belopp kan hava erlagt för fastigheten.

§ 5.

Vad i allmän lag är stadgat angående rätt att lösa försäld fastighet äge icke tillämpning ifråga om fastighet, vilken jämlikt 5 § i lagen angående särskilda stadganden rörande landskapet Ålands befolkning löses.

§ 6.

Ändring i domstols och landshövdingens beslut sökes i vanlig ordning.

§ 7.

Denna lag må icke ändras, förklaras eller upphävas, ej heller avvikelse från den göras annorledes än med Ålands landstings bifall och i den ordning, som om grundlag är stadgat.

Mariehamn den 26 februari 1936.

På lagutskottets vägnar:

211

Ante Sönner

Anders H. S. S. S.

Närvarande: Rothberg - Rosenblad - Johannes Eriksson (delvis) -
Holmberg - Sundman - Sundström (delvis).